

Nieuwe paden

Jaarverslag 2012

Nieuwe paden

Jaarverslag 2012

Inleiding

In het jaar 2012 lag de focus op het verbeteren van de kwaliteit. De Vlaamse regering ontwikkelde een nieuw accreditatiestelsel. In Nederland vonden in het hoger beroepsonderwijs verbetertrajecten plaats na perikelen rond de diploma's, werden op allerlei niveaus initiatieven ontplooid voor kansrijke bijzondere kenmerken en bereidden de instellingen zich voor op de instellingstoets kwaliteitszorg.

Bij de NVAO zelf traden twee leden van het dagelijks bestuur terug en benoemde het Comité van Ministers nieuwe bestuursleden en een nieuwe voorzitter en vicevoorzitter. Intern is hard gewerkt aan de internationale externe review – met positieve afronding, diverse (internationale) projecten en de implementatie van IT-vernieuwingen.

In het Nederlandse hoger onderwijs werpen niet alleen de aanscherpingen rond de panelsamenstelling en de selectie van gesprekspartners en eindwerkstukken hun vruchten af, maar ook de verbeteringen in het accreditatiestelsel zelf. De mogelijkheden tot differentiatie in de oordelen en de herstelperiodes worden benut. De nieuwe opleidingsbeoordeling en de instellingstoets worden gewaardeerd. De kwaliteit van de panels en de rapporten nemen toe. In het Vlaamse hoger onderwijs wordt de maatschappelijke roep om innovatie groter, worden hogere eisen gesteld aan opleidingen en staan nieuwe onderwijsniveaus (HBO5) en een nieuw accreditatiestelsel in de startblokken.

De NVAO bedankt haar oud-bestuursleden en oud-medewerkers en vooral ook de opleidingen, instellingen, docenten en studenten, panels, evaluatieorganen/-bureaus, secretarissen, panelleden, kwaliteitszorgmedewerkers, bestuurders, beleidsmakers en anderen die betrokken zijn bij kwaliteitszorg voor hun inzet in het afgelopen jaar om de kwaliteitscultuur in het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen verder vorm te geven.

Anne Flierman, Ann Demeulemeester, Lucien Bollaert en Paul Zevenbergen
dagelijks bestuur

Inhoud

1 Nieuwe paden	8
Ontwikkeling accreditatiestelsels	9
Positief resultaat externe review	10
Nieuwe strategie	10
Verwachtingen voor 2013	11
2 Kerntaken NVAO	12
2.1 Algemeen	13
2.2 Nieuwe accreditatiestelsels	13
2.3 Bijzondere (kwaliteits)kenmerken	14
2.4 Overige activiteiten	15
2.5 Tabellen	15
3 Samenwerking met het 'veld'	18
4 Internationale samenwerking	20
Samenwerking Nederland-Vlaanderen	21
Samenwerking in Europa	21
Internationale netwerken	21
Internationale projecten	21
5 Organisatie	24
Bestuur en Adviesraad NVAO	25
Interne Kwaliteitszorg	26
Organisatie	26
6 Samengevatte jaarrekening	30
6.1 Balans	31
6.2 Staat van baten en lasten over 2012	32
6.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	32
6.4 Toelichting op de staat van baten en lasten	33
6.5 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	36
7 Bijlage	38
Lijst van begrippen en afkortingen	39

Hoofdstuk 1

Nieuwe paden

‘De herstelperiode oogt misschien als een versoepeling, maar heeft juist geleid tot scherpere beoordelingen.’

Paul Zevenbergen, bestuurslid NVAO

Het Nederlandse hoger onderwijs heeft het afgelopen jaar laten zien dat kwaliteit hoog op de agenda staat. Zowel bij instellingen als bij opleidingen is een toegenomen kwaliteitsbewustzijn zichtbaar. De instellingen die te maken kregen met scherpere maatregelen, maken serieus werk van de benodigde verbeteringen. Om de veranderingen goed te borgen, heeft de NVAO een aantal hersteltrajecten ingesteld. De tussentijdse beoordelingen bij de desbetreffende opleidingen bieden vertrouwen; uit de eindbeoordelingen blijkt volgend jaar of het herstel daadwerkelijk is bereikt.

In het Vlaamse hoger onderwijs was het niet nodig om extra maatregelen te nemen. Wel neemt de maatschappelijke roep om innovatie toe en worden hogere eisen gesteld aan de opleidingen. Dat manifesteert zich in meer aandacht voor onderzoeksvaardigheden en een toenemende reflectie binnen de opleidingen. Het is een uitdaging om het continuüm van fundamenteel via praktijkgericht naar actieonderzoek vorm te geven. De associaties en instellingen gaan daar verschillend mee om. De noodzaak van een toetsingsbeleid vindt ingang, maar is nog niet overal afgerond of consequent geïmplementeerd.

Ontwikkelingen accreditatiestelsels

De eerste resultaten van het tweede Nederlandse accreditatiestelsel duiden er op dat de beoogde gevolgen inderdaad plaatsvinden. De mogelijkheid van herstel voor opleidingen leidt tot scherpere commissie-oordelen. De NVAO heeft diverse hersteltrajecten ingesteld. De bewustwording over het belang van (het hebben van) een kwaliteitscultuur is aanzienlijk vergroot.

De opleidingsbeoordelingen en instellingstoets komen goed op gang nu het oude stelsel is uitgefaseerd. Op opleidingsniveau wordt de visitatie meer ervaren als een goed gesprek tussen *peers*. Dit geldt tevens op bestuurlijk niveau voor de gesprekspartners bij de instellingsaudit waar de instellingen zich terdege op voorbereiden. Een aandachtspunt is de termijn die de wet stelt wanneer voorwaarden aan het oordeel worden gesteld, zeker bij de instellingstoets.

De instelling moet binnen het jaar met een positief commissie-oordeel aantonen dat aan de gestelde voorwaarden is voldaan en dat is een erg korte periode.

De aanscherpingen die de NVAO heeft aangebracht in de eisen voor de panelsamenstelling en in de selectie van de te beoordelen gesprekspartners en eindwerkstukken hebben effect, zo melden de instellingen, de deskundigen die aan panels deelnemen en de evaluatiebureaus. De wijze van visiteren wordt als onafhankelijker ervaren en de commissies oordelen kritischer, mede door de mogelijkheid om een herstelperiode te adviseren. De herstelperiode oogt misschien als een versoepeling, maar heeft – zoals de NVAO ook verwachtte – juist geleid tot scherpere beoordelingen.

Het volgende accreditatiestelsel in Vlaanderen wordt met ingang van het academiejaar 2013-2014 ingevoerd. De belangrijkste wijziging ten opzichte van het eerste stelsel is de invoering van een beperkte toets van de opleidingen, gekoppeld aan een verplichte instellingsreview voor geregistreerde instellingen. Het beperkte opleidingskader telt drie generieke kwaliteitswaarborgen (standaarden). De opleidingen moeten bij hun accreditatieaanvraag wel meer feitelijke gegevens aanleveren. De eerste standaard over de beoogde leerresultaten wordt echter minstens een jaar eerder uitgeschreven via de domeinspecifieke leerresultaten, die de NVAO in de Vlaamse kwalificatiestructuur valideert. De visitatie zelf gaat terug naar de kern, de driehoek tussen docent, student en leeromgeving. Daar bevindt het onderwijs zich, en dus ook haar kwaliteit.

De Vlaamse instellingsreview toetst op welke wijze de instelling via (het beheer van) de kwaliteit van haar onderwijs de (inter)nationale maatschappelijke eisen aan het hoger onderwijs beantwoordt. Het kader vermeldt hiervoor een aantal thema's die tijdens de audit aan bod komen, zoals duurzaamheid, diversiteit, participatie en internationalisering. De aanwezigheid van en aandacht voor kwaliteitscultuur loopt als een rode draad door alle standaarden heen. De instellingsreview vindt plaats door internationale commissieleden.

De NVAO maakt hiervoor gebruik van haar pool van internationale deskundigen die zij door haar internationale contacten heeft opgebouwd. Voor de start van de instellingsreview organiseert Vlaanderen nulmetingen in de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017. De instellingen en associaties bereiden zich hier nu al op voor.

Een derde belangrijke verandering in het nieuwe Vlaamse stelsel is dat niet langer de Vlaamse regering, maar de NVAO de beslissing neemt over de herstelperiode.

‘De NVAO richt zich naast het beoordelen van de kwaliteit ook op het stimuleren van de kwaliteitscultuur.’

Ann Demeulemeester, vicevoorzitter NVAO

Positief resultaat externe review

In de zomer van 2012 is de NVAO gevisiteerd door een externe, internationale en onafhankelijke commissie van deskundigen, met een positief resultaat. De reviewcommissie oordeelde in september 2012 in haar eindrapport dat de NVAO voldoet aan de *European Standards and Guidelines*.

De NVAO dient te voldoen aan deze Europese richtlijnen om als kwaliteitszorgorganisatie volwaardig lid te kunnen zijn – en blijven – van de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) en (opnieuw) te worden geregistreerd in het onafhankelijke Europese register van kwaliteitsagentschappen (European Quality Assurance Register for Higher Education - EQAR). ENQA heeft het lidmaatschap van de NVAO voor vijf jaar vernieuwd en eind 2012 maakte EQAR bekend dat de NVAO-registratie in haar register is bestendig.

De NVAO informeert ENQA eind 2014 over de verbeteringen op het punt van de systeem brede analyses en het versterken van de consistentie in panelbeoordelingen door de mogelijkheid om ook in Nederland opleidingen in clusters te beoordelen. Dit laatste is afhankelijk van wettelijke besluitvorming.

Nieuwe strategie

In 2012 is de NVAO gestart met ontwikkelen van een nieuwe beleidsstrategie voor de komende vier jaar. De NVAO zal zich – naast het beoordelen van de op de toekomst gerichte kwaliteitszorg binnen instellingen en de op het verleden gebaseerde resultaten van opleidingen – ook richten op het stimuleren van de kwaliteitscultuur in het hoger onderwijs en de internationale samenwerking. Doel hierbij is om instellingen en opleidingen te faciliteren: zij blijven eerstverantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de wijze waarop deze wordt gerealiseerd.

De NVAO heeft haar kerntaken vertaald in strategische agendapunten en prioriteiten (zie kader). De positionering van de NVAO sluit aan op de ambities van de Nederlandse en Vlaamse overheden, hogeronderwijsinstellingen, studenten, docenten en werkgevers om zo goed mogelijk hoger onderwijs te bieden aan een grote diversiteit aan studenten in een zich snel ontwikkelende omgeving en arbeidsmarkt. De externe kwaliteitsborging dient aan deze ambities een bijdrage te leveren. In 2013 worden de strategische keuzes vertaald in operationele doelen in de primaire en secundaire organisatieprocessen.

Strategie NVAO 2012-2016

(www.nvao.net/over_nvao)

Beoordeling en borging, met als prioriteiten:

- > duidelijke en onafhankelijke beoordeling;
- > expliciete aandacht voor verbeterfunctie in visitatierapporten;
- > verhogen van de toegankelijkheid en informatieve gehalte van besluiten en rapporten;
- > zichtbaar maken van verschillen in kwaliteit en profilering.

Bevorderen kwaliteitscultuur, met als prioriteiten:

- > goed gebruik instellingstoetsen;
- > actieve opstelling in het bevorderen van onderwijskwaliteit.

Internationaal perspectief, met als prioriteiten:

- > positieve positioneren Nederlands en Vlaamse hoger onderwijs in het buitenland;
- > intensiveren samenwerking met betrouwbare partners;
- > ontwikkelen instrumentarium voor bevorderen internationalisering;
- > actieve bijdrage aan vergroten vergelijkbaarheid opleidingen;
- > vergroten activiteiten buiten Europa;
- > versterken meerwaarde Nederlands-Vlaamse samenwerking.

‘De visitatie in het nieuwe Vlaamse accreditatiestelsel gaat terug naar de kern, de driehoek tussen docent, student en leeromgeving. Daar bevindt het onderwijs zich, en dus ook haar kwaliteit.’

Lucien Bollaert, bestuurslid NVAO

Verwachtingen voor 2013

Buiten de Hogere Zeevaartschool en de kunstopleidingen die onder een “School of Arts” aan een hogeschool verbonden blijven, worden de masteropleidingen aan de Vlaamse hogescholen in 2013 ingebed bij de universiteiten (**academisering**). De voorbereiding hiertoe was niet gemakkelijk voor de opleidingen. De NVAO heeft veel vervolgtrajecten ingezet om een onderbouwd vertrouwen te krijgen dat de opleidingen tegen die tijd academisch aan de maat zijn. Het evenwicht tussen professionele en academische gerichtheid blijft na de integratie een opgave, ook omdat hogescholen de opdracht houden om praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek te verrichten.

De **associate-degreeprogramma's** maken naar verwachting vanaf eind 2013 officieel deel uit van het hoger onderwijs in Nederland. De NVAO ontwikkelt hiervoor een nieuw beoordelingskader. Tot die tijd hebben de Ad's een tijdelijke status.

De Vlaamse regering bereidt in 2013 een decreet voor ter versterking van het hoger beroepsonderwijs, het nieuwe **HB05-onderwijs**.

De Vlaamse regering is akkoord gegaan met het **verlengen van de studieduur** van masteropleidingen wanneer dat nodig is voor de (inter)nationale arbeidsmarkt of de verdere ontwikkeling in een onderzoeksomgeving (doctoraat, R&D van bedrijven). Universiteiten en hogescholen kunnen hiervoor in 2013 bij de NVAO een aanvraag indienen.

Voor de **NVAO zelf** wordt 2013 een druk jaar. De vernieuwde leiding werkt de beleidsstrategie verder uit, het merendeel van de Nederlandse instellingsaudits vindt plaats, de aanvragen voor studieduurverlengingen kunnen bij de NVAO worden ingediend en er vindt een voorlichtingsronde plaats over het nieuwe Vlaamse accreditatiestelsel met het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming en de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). Tegelijk wordt meer beroep gedaan op het analytisch en reflecterend vermogen van de NVAO om buiten het opleidingsniveau tot goede analyses en aanbevelingen te komen. De NVAO breidt haar systeem brede analyses uit en is daarvoor gestart in twee domeinen.

Hoofdstuk 2

Kerntaken

NVAO

2.1 / Algemeen

In 2012 nam het aantal “gewone” beoordelingen door de NVAO van Nederlandse en Vlaamse opleidingen en Nederlandse research masters af, terwijl het aantal instellingstoetsen en specifieke kwaliteitsvraagstukken steeg (zie paragraaf 2.5 Tabellen). De NVAO verstrekt in toenemende mate adviezen of voert aparte beoordelingstrajecten uit voor de Nederlandse en Vlaamse overheid. Daarnaast worden Nederlandse en Vlaamse wettelijke en decreetaanpassingen opgevolgd.

2.2 / Nieuwe accreditatiestelsels

De ervaringen met het nieuwe Nederlandse accreditatiestelsel zijn bemoedigend. Instellingen, opleidingen en panelleden melden dat de gesprekken tijdens de visitatie worden gewaardeerd, met name bij de opleidingsbeoordeling en tijdens de instellingstoets kwaliteitszorg.

De instellingen ervaren de audits als intensief en waardevol. Zij bereiden zich terdege voor, wat in zichzelf al een stimulerende werking heeft. In 2012 hebben de auditcommissies bijna tien instellingen bezocht en heeft de NVAO aan vijf instellingen een positief besluit kunnen verstrekken, waarvan twee “onder voorwaarden”. Ook kwamen twee negatieve commissieadviezen tot stand. Het komende jaar wordt de besluitvorming over de resterende vijf audits afgerond en worden de overige instellingen bezocht die zich hebben aangemeld.

De NVAO vertrouwt op het oordeel van de panels en doet hun werk niet opnieuw. De panels hebben minder schroom om onvoldoendes of herstel te adviseren. De NVAO kan haar oordeel beter beargumenteren, hoeft minder aanvullende vragen te stellen en voert nauwelijks nog verificatiebeoordelingen uit. NVAO beoordeelt de panelsamenstelling voorafgaand aan de visitatie en er vindt training en certificering plaats van de secretarissen/procescoördinatoren voor de panels en de potentiële commissievoorzitters voor de instellingstoets. Hierdoor is de kwaliteit van de visitatierapporten toegenomen.

Panelsamenstellingen accreditatie

De NVAO stemt voorafgaand aan de beoordeling van een bestaande opleiding (accreditatie) in met de samenstelling van het panel van deskundigen (WHW, artikel 5a.2, tweede lid). De NVAO toetst of de panels deskundig en onafhankelijk zijn.

De NVAO stelt vast dat in 99 procent van de gevallen het panel wordt samengesteld door een evaluatiebureau. Instellingen en opleidingen maken amper gebruik van de mogelijkheid om hun eigen visitaties te organiseren. Een wijd verspreid gebruik van deze mogelijkheid zou overigens de clustergewijze beoordeling bemoeilijken.

Circa een kwart van de voorgedragen panels bleek problematisch. In die gevallen heeft de NVAO ontbrekende documenten opgevraagd, zodat de voordracht voldoet aan de administratieve vereisten of om een nadere (meer overtuigende) onderbouwing gevraagd of is het panel gewijzigd nadat de NVAO had aangegeven niet met het voorstel in te kunnen stemmen. Wijzigingen in het panel waren vooral gericht op het versterken van de internationale en onderwijsdeskundigheid in panels bij het beoordelen van hbo-bacheloropleidingen. In enkele gevallen was er een probleem met de onafhankelijkheid van een panellid en werd de betrokkene om die reden vervangen. Na eventuele wijzigingen heeft de NVAO met alle voorgedragen panels ingestemd.

De NVAO signaleert dat de kwaliteit van de panels nog verder kan toenemen. Een deel van de evaluatiebureaus zet professionele auditors in. Dit leidt aantoonbaar tot minder domeindeskundigen in een panel, dan wanneer evaluatiebureaus de panels volledig samenstellen uit peers. Verder kan de onderwijsdeskundigheid sterker worden ingevuld, met meer onderwijskundige expertise van met name toetsing. Tot slot kan de werkvelddeskundigheid worden versterkt in de panels voor het beoordelen van wetenschappelijke opleidingen. De panels zijn goed op de hoogte van de eisen die het werkveld stelt aan afgestudeerden van de opleidingen, maar in deze panels ontbreken nog vaak echte rolmodellen uit de professionele praktijk.

Totaal aantal voorstellen panelsamenstellingen*

Afgehandeld per 31 december				
	aantal panels	aantal betrokken instellingen	aantal betrokken opleidingen	aantal betrokken evaluatie- bureaus
> HBO	142	45	184	7
> WO	166	19	491	5
> Totaal	308	64	675	12

* Het betreft hier het aantal panels dat wordt ingezet per instelling. De inzet kan ook meer opleidingen betreffen, zoals een bachelor en een doorstroommaster. Hierdoor ligt het aantal betrokken opleidingen hoger dan het aantal voorgedragen panels. Voor opleidingen met een vervolgtijdtraject worden twee panels voorgedragen. Een ruim aantal bacheloropleidingen is via een planningsneutrale conversie samen-gevoegd tot een verbrede opleiding. In sommige gevallen betreft het aantal betrokken opleidingen de uitkomst van de conversie in plaats van het aantal huidige CROHO-registraties.

De NVAO verwacht dat de voornemens in het Wetsvoorstel versterking kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs tot verdere verbetering van het stelsel kunnen leiden. Te denken valt hierbij aan het clustergewijs beoordelen van hoger beroeps-opleidingen en het door de NVAO benoemen van panelleden, waardoor de financiële band tussen de instelling of opleiding en het evaluatiebureau wordt weggenomen.

De NVAO heeft in 2012 aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgesteld de overgangperiode voor de instellingstoets kwaliteitszorg met een jaar te verlengen. Instellingen moeten nu voor eind 2013 de instellingsaudit hebben behaald om voor de beperkte opleidingsbeoordeling in aanmerking te blijven komen en deze periode is erg krap. Volgend jaar wordt duidelijk of de termijn kan worden verlengd.

Voor de ontwikkeling van het nieuwe Vlaamse accreditatie-stelsel voert de NVAO al geruime tijd structureel overleg met de Vlaamse overheid en de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). In 2012 heeft de Vlaamse Regering het *Decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, dat het stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie aanpast* (NAS-decreet) bekrachtigd. Uit het decreet blijkt dat

de focus in het volgende Vlaamse stelsel ligt op het inhoudelijk beoordelen van de opleiding. Het stimuleren van een kwaliteitscultuur binnen de instellingen is van belang, maar de opleidingsbeoordeling blijft de kern van het stelsel. Daarnaast beoogt het stelsel internationaal legitimatie (*European Standards and Guidelines*); een substantiële vermindering van de accreditatielast en meer toegankelijke informatie voor studiekezers en andere stakeholders.

De NVAO heeft in 2012 het accreditatiekader voor bestaande opleidingen en het toetsingskader voor nieuwe opleidingen aangeboden aan de Vlaamse regering, die deze begin 2013 heeft vertaald in besluiten. Vanaf academiejaar 2013-2014 worden de standaarden voor de beoordeling van (nieuwe) opleidingen beperkt en vanaf academiejaar 2015-2016 wordt de instellingsreview ingevoerd, eerst als nulmeting. Het NAS-decreet voerde ook enkele wijzigingen direct in. De verplichte hoorzitting bij twijfel verdween, zodat de NVAO nu mondeling en schriftelijk aanvullende informatie kan opvragen bij de visitatiecommissie en de opleiding. De eerste ervaringen hiermee zijn positief.

2.3 / Bijzondere (kwaliteits)kenmerken

De NVAO kende tot eind 2012 een bijzonder (kwaliteits) kenmerk toe aan 62 Nederlandse opleidingen en aan 14 Vlaamse opleidingen. Dit kenmerk biedt instellingen de mogelijkheid zich te profileren op aspecten die te maken hebben met de oriëntatie (zoals *onderzoeksmasters*), met specifieke doelstellingen (*internationalisering*) of met een residentiële karakter (*kleinschalig en intensief onderwijs*). Het afgelopen jaar voerde de NVAO een pilot uit voor het nieuwe bijzondere (kwaliteits)kenmerk *ondernemen*. Op basis van haar ervaringen is de NVAO in 2012 gestart met de oriëntatie op het duidelijker beoordelen van de relevantie van bijzondere kenmerken voor studenten en de arbeidsmarkt.

Onderzoeksmasters

In 2012 heeft de NVAO vier aanvragen voor een onderzoeksmaster behandeld (zie paragraaf 2.5 "Tabellen"). De Nederlandse research masters behoren tot de top van de internationale wetenschap, zo bleek in maart 2012 uit de NVAO-rapportage *Peaks in sight - Research Master Review*. Het rapport bevat een uitgebreide analyse van de heraccreditatie van de in 2011 bestaande onderzoeksmasters.

Internationalisering

Na afronding van de pilot is het definitieve beoordelingskader voor het bijzonder (kwaliteits)kenmerk internationalisering vastgesteld en maakt dit kenmerk nu deel uit van de reguliere

accreditatieprocedures. In 2012 werd het kenmerk internationalisering voor het eerst op instellingsniveau uitgereikt. Het kenmerk kreeg een Europees vervolg toen het door de NVAO ingediende project *Certificate for the Quality of Internationalisation* (CeQuInt) werd goedgekeurd door de Europese Commissie. Een positieve beoordeling op Europees niveau leidt in de toekomst tot het Europese Certificaat Internationalisering (zie ook hoofdstuk 4, “Internationale samenwerking”).

Kleinschalig en intensief onderwijs

Nederlandse instellingen kunnen sinds 2012 voor opleidingen – of programma’s daarin – met kleinschalig en intensief onderwijs onder bepaalde voorwaarden studenten selecteren en in combinatie daarmee een hoger collegegeld vragen dan het wettelijke collegegeld. Het afgelopen jaar heeft de NVAO de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap positief geadviseerd over acht aanvragen. Voor professioneel of disciplinair gerichte opleidingen die niet of ten dele op het *Liberal Arts and Sciences* concept zijn gericht en een specifieke invulling van de standaarden vereisen, is een aparte handreiking ontwikkeld.

Ondernemen

De NVAO ontwikkelde op verzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming een pilot voor het nieuwe bijzondere (kwaliteits)kenmerk “ondernemen”. Doel is dat opleidingen hiermee kunnen aantonen dat het curriculum speciale aandacht besteedt aan en studenten voldoende basis biedt op het gebied van ondernemen. Na een workshoppresentatie en een informatiebijeenkomst is de pilot in 2012 uitgevoerd met 11 Nederlandse en Vlaamse instellingen en professioneel en academisch gerichte bachelor- en masteropleidingen.

2.4 / Overige activiteiten

Begin 2012 vond de laatste pilotronde plaats voor de **associate-degreeprogramma’s**, ronde 5+. Nieuwe opleidingen moesten in deze ronde kwalitatief aan de maat zijn en aansluiten op de vraag uit de arbeidsmarkt. Zowel hogescholen die zelf een Ad-programma aanbieden als hogescholen die samenwerken met een BVE-instelling konden bij de NVAO een aanvraag indienen. In totaal ontving de NVAO van 12 instellingen 47 aanvragen. Over 34 aanvragen is positief geadviseerd, waaronder twee besluiten “onder voorwaarden”. De NVAO heeft in totaal 205 aanvragen voor Ad’s beoordeeld.

De NVAO heeft het afgelopen jaar één positief besluit genomen in het kader van de procedure **rechtspersoon voor hoger onderwijs** voor de opleiding Doctor of Medicine van

the Saba University School of Medicine te Saba (Caribisch Nederland). De NVAO heeft vorig jaar geen **bezwaarschriften** behandeld en er zijn geen **beroepen** ingesteld bij de Nederlandse Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ook in Vlaanderen zijn in 2012 geen bezwaren ingediend tegen NVAO-beoordelingen. De procedures voor de bezwarencommissies in Nederland en Vlaanderen zijn aangepast.

De NVAO heeft positief besloten op negen verzoeken van vier instellingen voor het **verbreden van de opleiding** (planningsneutrale conversie): Fontys Hogescholen Eindhoven (hbo-bacheloropleidingen Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het Technisch Beroepsonderwijs en Social Work); HZ University of Applied Sciences (hbo-bacheloropleidingen Engineering; HBO-ICT en Social Work); Rijksuniversiteit Groningen (wo-bacheloropleiding Europese Talen en Culturen) en de Vrije Universiteit Amsterdam (wo-bacheloropleidingen Communicatie- en Informatiewetenschappen; Literatuur en Samenleving en Media en Kunst, Design en Architectuur).

In 2012 heeft de NVAO de **domeinspecifieke leerresultaten** gevalideerd van zeven professioneel gerichte bachelors, twee bachelor na bachelors, zes academisch gerichte bachelors en acht masters. De NVAO verstrekt deze aan het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) voor opname in de kwalificatiedatabank.

2.5 / Tabellen

Nederland en Vlaanderen

Totaal aantal aanvragen

Afgehandeld per 31 december

	totaal	NL accr.	TNO	onderz. master	verl. master	VL accr.	TNO
2012	573	335	55	4	-	166	13
2011	617	305	82	10	-	193	27
2010	719	424	106	55	-	115	19
2009	827	506	117	60	1	132	11
2008	859	573	114	6	4	159	3
2007	770	523	102	5	8	123	9
2006	503	336	91	10	11	42	13
2005	461	371	59	27	1	-	3
2004	345	232	35	78	-	-	-
2003	40	-	5	35	-	-	-
Totaal	5.714	3.605	766	290	25	930	98

Totaal aantal teruggetrokken aanvragen

Afgehandeld per 31 december

	totaal	accr.	TNO	onderzoeks master	verlengde master
2012	13	3	10	-	-
2011	30	9	20	1	-
2010	61	12	42	7	-
2009	47	9	36	2	-
2008	28	2	24	-	2
2007	27	5	22	-	-
2006	48	8	31	3	6
2005	39	14	15	10	-
2004	37	2	35	-	-
2003	2	-	2	-	-

Nederland

Totaal aantal aanvragen

Afgehandeld per 31 december

	totaal	uitgebreide opleidings beoordeling	beperkte opleidings beoordeling	oud accreditatie stelsel	omzetting joint degree
Accr.	335	55	111	168	1
TNO	55	19	22	14	-

Totaal aantal aanvragen

Afgehandeld per 31 december

	totaal	positief	nega- tief	inge- trokken	herstel	onder vw	anders aan vw	voldaan
Accr.	335	318	1	3	12	-	1	-
TNO	55	29	1	10	-	15	-	(13)

Totaal aantal instellingstoetsen kwaliteitszorg

Afgehandeld per 31 december

	totaal
2012	5
2011	2

Totaal aantal herstelperiodes/onder voorwaarden

Afgehandeld per 31 december

	totaal	herstelperiode (accr)	positief onder vw (TNO)	positief onder vw (instel- lingstoets)
2012	29	12	15	2
2011	9	9	-	-

Totaal aantal onderzoeksmasters

Afgehandeld per 31 december

	positief	negatief	herstel
Onderzoeksmaster	4	3	1
Verlengde master	-	-	-

Totaal aantal aanvragen Antillen*

Afgehandeld per 31 december

	totaal
2012	16

* het betreft hier adviezen en geen besluiten naar Nederlands recht

Vlaanderen

Totaal aantal aanvragen

Afgehandeld per 31 december

	totaal	positief	negatief	ingetrokken
Accreditatie	166	157	9	-
TNO	13	10	-	3

Hoofdstuk 3

Samenwerking met het 'veld'

‘Hoe langer – en dus duurzamer – een afgestudeerde goed kan functioneren in de maatschappij, hoe kwaliteitsvoller de opleiding is. Voor de NVAO gaan kwaliteit en duurzaamheid samen.’

Ann Demeulemeester, vicevoorzitter NVAO

De NVAO streeft naar goede relaties en open communicatie in het maatschappelijke verkeer en met haar stakeholders, zoals de Nederlandse en Vlaamse overheden, hogeronderwijsinstellingen en opleidingen, koepel- en studentenorganisaties, evaluatiebureaus en -organen, werkgevers en werknemersorganisaties, secretarissen en voorzitters van panels. Naast kennisoverdracht en het wederzijds uitwisselen van ervaringen via bijeenkomsten en congressen staat sinds 2012 centraal het expliciteren van de balans tussen het onafhankelijk, duidelijk en kritisch (*‘fair’*) oordelen en het stimuleren tot voortgaande kwaliteitsverbetering.

Met de Nederlandse evaluatiebureaus en de Vlaamse evaluatieorganen – de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), de fusieorganisatie van de cellen kwaliteitszorg van de VLIR en de VLHORA – bespreekt de NVAO periodiek de uitvoering van de beoordelingstrajecten. De NVAO participeert als waarnemer in de Stuurgroep learning outcomes van de VLUHR.

In Vlaanderen is de VLUHR in samenspraak met de NVAO verantwoordelijk voor het trainen van de Vlaamse commissieleden, (externe) secretarissen en procescoördinatoren. In het voorjaar van 2012 vond hierover een eerste intervisie plaats. In Nederland traint en certificeert de NVAO de externe secretarissen/procescoördinatoren (nu 193 in totaal). Daarnaast zijn tot nu toe op uitnodiging 43 (vice)voorzitters getraind voor de auditcommissies in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg. Hiervoor worden ook mensen buiten het hoger onderwijs uitgenodigd om eventuele gevaren van “bedrijfsblindheid” te vermijden. De NVAO publiceert deze namen op haar website. Voor de gecertificeerde secretarissen verzorgde de NVAO in 2012 twee intervisiebijeenkomsten.

Met studenten houdt de NVAO op verschillend niveau contact. Periodiek overleg vindt plaats met het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO), de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). De studentenorganisaties zijn tevens vertegenwoordigd in de adviesraad van de NVAO. Voor student-panelleden worden jaarlijks trainingen en “terugkomdagen” georganiseerd. Voor studenten publiceert de NVAO haar besluiten over opleidingen op haar website. De NVAO wil de toegankelijkheid van deze kwaliteitsinformatie vergroten. Dit is zowel in Nederland als in Vlaanderen van belang gezien de groeiende vraag naar het realiseren van onderscheid tussen instellingen en opleidingen.

De NVAO overlegt regelmatig met de beide overheden en met de Nederlandse Inspectie van het Onderwijs. De inspectie en de NVAO willen complementair werken. Dit betekent dat de inspectie toezicht houdt vanuit primair het perspectief van wet- en regelgeving en financiën. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleidingen en bij de instellingen die zich hebben aangemeld voor de instellingsaudit de mate waarin deze *in control* zijn over hun onderwijsactiviteiten. Voor de NVAO is het uitgangspunt *verdiend vertrouwen*. Dit uitgangspunt ligt ook ten grondslag aan de samenwerkingsovereenkomst die de NVAO en de inspectie in 2012 hebben gesloten. Eind 2013 bekijken beide partijen of aanpassing van het protocol nodig is.

De NVAO voert met het Vlaamse Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) overleg over de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur. De NVAO bezorgt de erkende kwalificaties met de daarin opgenomen domeinspecifieke leerresultaten aan AKOV voor opname in de kwalificatiedatabank.

In de Adviesraad van de NVAO zijn alle stakeholders vertegenwoordigd. De raad adviseert de NVAO periodiek over haar beleid en werkzaamheden.

Hoofdstuk 4

Internationale samenwerking

‘Nederland en Vlaanderen erkennen elkaars graden en diploma’s van zowel bachelor- en masteropleidingen in het professionele en het wetenschappelijke onderwijs als in het kunstonderwijs. Dat is een primeur in Europa.’

Lucien Bollaert, bestuurslid NVAO

Samenwerking Nederland-Vlaanderen

In december 2012/januari 2013 tekenden het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België het protocol tot wijziging van het Verdrag uit 2003. Hierin worden de Nederlandse instellingstoets kwaliteitszorg en de Vlaamse instellingsreview in de nieuwe accreditatiestelsels gewaarborgd. Tegelijk worden de Nederlandse en Vlaamse bachelor- en masteropleidingen in het professionele en het wetenschappelijke onderwijs en in het kunstonderwijs aan elkaar gelijk gesteld. Deze wederzijdse erkenning tussen Nederland en Vlaanderen van elkaars graden en diploma’s is een primeur in Europa.

Samenwerking in Europa

In Europees verband staat centraal de meerwaarde van de internationale activiteiten van de NVAO voor het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs. De NVAO heeft in haar strategisch beleid bepaald dat het internationaal perspectief een van haar prioriteiten is. Dit betekent onder meer dat de NVAO actieve samenwerking zoekt met betrouwbare en internationaal toonaangevende partners; instrumenten ontwikkelt voor het vergroten van de internationale samenwerking en de wederzijdse internationale erkenning van diploma’s stimuleert. Daarnaast beoogt de NVAO door internationale samenwerking de best mogelijke vormen van externe kwaliteitsbeoordeling te vinden.

Internationale netwerken

De NVAO maakt deel uit van drie internationale netwerken van kwaliteitszorgorganisaties in het hoger onderwijs. De NVAO is lid van het bestuur van het *International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education* (INQAAHE), het *European Consortium for Accreditation in higher education* (ECA) en het *European Quality Assurance Register for Higher Education* (EQAR). Tot en met oktober 2012 maakte de NVAO deel uit van het bestuur van de *European Association for Quality Assurance in Higher Education* (ENQA). Tevens heeft de NVAO zitting in de commissie kwaliteitsborging van het Nationaal Coördinatiepunt NLQF van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (voor Vlaanderen schaalte de NVAO de domeinspecifieke leerresultaten van alle bachelor- en masteropleidingen in op Vlaams en Europees kwalificatieniveau).

De NVAO neemt voor Nederland ook deel aan de *Structural Reforms Working Group*, die aan de door de Europese minis-

ters ingestelde Bologna Follow Up Group rapporteert over de implementatie van in het Boekarest Communiqué aangekondigde maatregelen op het gebied van onder meer kwaliteitszorg, erkenning en kwalificatieraamwerken.

Het lidmaatschap van deze netwerken draagt tevens bij aan het opbouwen van relaties met experts die aan verschillende beoordelingen kunnen deelnemen.

Internationale projecten

De NVAO richtte zich in het verslagjaar op verschillende internationale projecten. Tot de succesvolle internationale projecten die met subsidie van de Europese Commissie onder coördinatie van de NVAO worden uitgevoerd, behoort het ECA project *European Training of QA Experts* (E-TRAIN) (afgesloten in 2012) waarbij een Europees trainingsprogramma voor experts en beleidsmedewerkers is opgezet en een databank is ontwikkeld met experts uit verschillende landen. Verder het eveneens door de NVAO gecoördineerde ECA-project *Quality Assurance and Recognition of degrees awarded* (JOQAR) waarbij zowel de accreditatie als de erkenning van diploma’s van *joint programmes* wordt vergemakkelijkt (af te sluiten in 2013).

Bijzonder (kwaliteits)kenmerk internationalisering

Na het afronden van de pilot bijzonder (kwaliteits)kenmerk internationalisering en het vaststellen van het definitieve beoordelingskader kon in 2012 na een positieve instellingstoets kwaliteitszorg het eerste bijzondere kenmerk internationalisering op instellingsniveau worden uitgereikt. Als aanvulling op het kenmerk introduceerde de NVAO in 2012 het *Good Practices in Internationalisation Platform* (GPIP) waar Nederlandse en Vlaamse hogeronderwijsopleidingen ervaringen kunnen delen op het gebied van internationalisering. De *good practices* hebben betrekking op (een van) de vijf standaarden van het bijzonder (kwaliteits)kenmerk internationalisering: vision, learning outcomes, teaching & learning, staff en students. De NVAO neemt ook deel aan de stuurgroep van Nuffic en Flamenco die *good practices* in internationalisering stimuleert door het organiseren van halfjaarlijkse workshops voor Nederlandse en Vlaamse instellingen.

Het kenmerk kreeg in 2012 een Europees vervolg toen het door de NVAO ingediende project *Certificate for the Quality of Internationalisation* (CeQuInt) werd goedgekeurd door het uitvoerend agentschap van de Europese Commissie. *CeQuInt* beoogt de internationalisering op Europees niveau te beoordelen en te belonen met een Europees Certificaat Internationalisering. Het project wordt uitgevoerd door een consortium

van veertien partners uit Duitsland (2), Finland, Frankrijk (2), Kroatië, Oostenrijk, Polen, Slovenië en Spanje (2), de Academic Cooperation Association (ACA) en de German Academic Exchange Service (DAAD). De NVAO coördineert het project.

ARQATA

De NVAO voert tot mei 2014 in Armenië het project ARQATA uit (Armenia Quality Assurance Technical Assistance), gefinancierd door de Wereldbank. De NVAO biedt Armeense universiteiten technische ondersteuning bij het ontwikkelen van hun kwaliteitszorgsysteem. Tevens ondersteunt de NVAO het *National Center for Professional Education Quality Assurance* (ANQA, de Armeense kwaliteitszorgorganisatie) bij de verdere professionalisering van de organisatie en de voorbereiding op hun internationale externe review op basis van de ENQA-principes.

In 2012 vonden naast twee congressen vooral ook diverse trainingen en workshops plaats met ANQA en acht universiteiten. Verder organiseerde NVAO twee studiebezoeken van Armeense delegaties aan Nederland en Vlaanderen (september 2012) en Zwitserland (oktober 2012). In juni 2013 worden onder leiding van NVAO-voorzitters twee instellingsaudits en drie opleidingsbeoordelingen georganiseerd; in september 2013 volgt een *proof audit* van ANQA.

De NVAO werkt voor het ARQATA-project samen met deskundigen uit binnen- en buitenland: Hanzehogeschool Groningen, Technische Universiteit Delft, Hogeschool-Universiteit Brussel, Universiteit Leiden, Universiteit Maastricht, Vrije Universiteit Brussel, ECA, ENQA en kwaliteitszorgorganisaties uit Engeland (Quality Assurance Agency for Higher Education - QAA) en Zwitserland (Organ für Akkreditierung und Qualitätssicherung - OAQ).

Overige activiteiten

- › Op verzoek van de Surinaamse accreditatieorganisatie NOVA i.o. beoordeelde de NVAO een opleiding van de Anton de Kom Universiteit te Paramaribo.
- › De NVAO organiseerde het seminar *Good Practices in Internationalisation* voor de in internationalisering gespecialiseerde vertegenwoordigers van hogeronderwijsinstellingen, koepel- en studentenorganisaties waarbij tevens het *Good Practices in Internationalisation Platform* werd geïntroduceerd.
- › De NVAO verzorgde in het kader van het E-TRAIN-project een presentatie tijdens een conferentie over het trainen van panelleden in Madrid.
- › De NVAO was als organisator/commissielid betrokken bij de externe ENQA-reviews van de Spaanse accreditatieorganisatie Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) en de Zweeds QAAgency.
- › De NVAO neemt deel aan het Europese ENQA-onderzoeksproject om te komen tot aanbevelingen om de stakeholders in hoger onderwijs te betrekken bij kwaliteitsborging, waardoor meer externe impulsen en responsiviteit in kwaliteitsbeoordeling ontstaan.
- › De NVAO werkt samen met Flamenco/Flanders Knowledge Area vzw en Nuffic aan een serie workshops over *good practices* in internationalisering in afwisselend Vlaanderen en Nederland.

Hoofdstuk 5

Organisatie

NVAO

In 2012 vonden op bestuurlijk niveau van de NVAO diverse wijzigingen plaats. Tevens werd het strategisch beleid aangepast.

Deze veranderingen, naast de reguliere en extra taken, de voorbereiding op de externe review en de herinrichting van de bedrijfsprocessen als gevolg van de nieuwe Nederlandse en Vlaamse accreditatiestelsels hebben in het verslagjaar geleid tot een grote druk op de organisatie, zowel op het personeel als in financieel opzicht.

De reguliere begroting van de NVAO stijgt in deze economische tijden uiteraard nauwelijks, zodat ruimte wordt gezocht binnen de efficiëntie en effectiviteit van en binnen de organisatie. In het verslagjaar is aandacht besteed aan de ontwikkeling van de eigen kwaliteitscultuur via een slanke, maar efficiënte, interne kwaliteitszorg. Nieuwe taken en (internationale)projecten moeten de komende jaren aansluiten op het strategisch beleid van de NVAO en bijdragen aan de kwaliteitscultuur binnen en zichtbaarheid van het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs.

Bestuur en Adviesraad NVAO

Op 1 juli 2012 vertrok vicevoorzitter em. prof.dr. G. Langouche wegens het bereiken van het einde van zijn aanstellingstermijn. De NVAO organiseerde ter gelegenheid van zijn afscheid in juli bij de KU Leuven het symposium “Het belang van onderzoek voor onderwijs”.

Voorzitter dr. K.L.L.M. Dittrich vertrok op 1 december 2012 naar de Vereniging van Universiteiten (VSNU) waar hij werd benoemd tot voorzitter als opvolger van dr. S. Noorda. In november organiseerde de NVAO ter gelegenheid van zijn afscheid een receptie in Den Haag.

De NVAO nam in 2012 tevens afscheid van mevrouw prof. dr. P.L. (Pauline) Meurs, mevrouw I. (Iris) van Riet en de heren mr. E. (Eric) Derycke en lic. G.E.D. (Gilbert) Vanleenhove als lid van het algemeen bestuur en van mevrouw H.A.M.F. (Heleen) Keijzer-Lambooy en de heren T. (Toon) Martens, R. (Rudy) Van Renterghem, T. (Ton) Van den Brande en P. (Paul) Verboven als lid van de adviesraad van de NVAO. Het Comité van Ministers benoemde op 1 november 2012 de heren mr. drs. B.J. (Bruno) Bruins en drs. J.A.C.F. (Jasper) Tuytel tot lid van het algemeen bestuur van de NVAO.

Samenstelling algemeen bestuur NVAO

(alfabetisch, 31 december 2012)

Lucien Bollaert (lid dagelijks bestuur)

Bruno Bruins
Eric Derycke
Koen Geven
Claire Tillekaerts
Iris van Riet
Paul van Roon
Jasper Tuytel
Gilbert Vanleenhove
Paul Zevenbergen (lid dagelijks bestuur)

Samenstelling dagelijks bestuur NVAO

(alfabetisch, 31 december 2012)

Lucien Bollaert
Paul Zevenbergen

Samenstelling adviesraad NVAO

(alfabetisch, 31 december 2012)

Remie Bolte
Dirk Broos
Gertjan Dewaele
Henk de Greef
Ton van Haaften
Toon Martens
Harry Martens
Tessa Timmermans
Rudy Van Renterghem
Paul Verboven

(plaatsvervangende leden)

Hugo Deckers
Paul Geerlings
Nele Muys
Luc Van de Velde

Mutaties 2013

In december 2012 benoemde het Comité van Ministers mevrouw lic. A.M.J. (Ann) Demeulemeester per 1 januari 2013 tot lid van het dagelijks bestuur van de NVAO.

Het Comité van Ministers benoemde per 1 februari 2013 mevrouw lic. M. (Mia) De Schamphelaere, mevrouw dr. B.E. (Lieteke) van Vucht Tijssen en de heren em.prof. R. (Ruddy) Doom en lic. B. (Bart) Maes tot lid van het algemeen bestuur van de NVAO. Mevrouw lic. C. (Claire) Tillekaerts werd opnieuw voor vier jaar benoemd tot lid van het algemeen bestuur.

Op 6 februari 2013 benoemde het Comité van Ministers mevrouw Demeulemeester tot vicevoorzitter en dr. A.H. (Anne) Flierman tot voorzitter van de NVAO. De heer Flierman trad op 1 mei 2013 aan.

Bestuur en adviesraad NVAO

Het algemeen bestuur van de NVAO bestaat uit maximaal vijftien leden. De voorzitter en maximaal vier andere leden van het algemeen bestuur vormen het dagelijks bestuur.

De bestuursleden worden voor een periode van vier jaar benoemd door het Comité van Ministers (de Nederlandse en Vlaamse ministers bevoegd voor hoger onderwijs). Zij zijn deskundig op het gebied van het hoger onderwijs, de beroepspraktijk van het hoger onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek of op het gebied van kwaliteitszorg.

Het bestuur stelt het beleid vast, het bestuursreglement, de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening en de voor beroep vatbare beslissingen. Daarnaast geeft het bestuur richtlijnen voor het inrichten van de organisatie, de informatievoorziening en de financieel-economische bedrijfsvoering. Het dagelijks bestuur heeft de dagelijkse leiding van de organisatie en legt hierover verantwoording af aan het algemeen bestuur.

Het algemeen bestuur van de NVAO benoemt een adviesraad die (on)gevraagd advies uitbrengt over het algemeen beleid. De leden van de adviesraad worden benoemd voor maximaal drie jaar en komen uit de kring van de Vereniging van Universiteiten (VSNU); de Vereniging Hogescholen; de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO); de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA); de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR); het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO); de Landelijke Studentenvakbond (LSVb); de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

De NVAO wil een internationale adviesraad instellen om de verbinding tussen de internationale ontwikkelingen en de eventuele aandachtspunten in de Nederlandse en Vlaamse accreditatiestelsels te versterken.

Interne kwaliteitszorg

Het interne kwaliteitszorgsysteem van de NVAO is gebaseerd op het *European Foundation for Quality Management* (EFQM) en doorloopt een cyclus van twee jaar. Eind 2012 is een kwaliteitsverslag opgesteld waarvan onderstaand een samenvatting.

De periode 2010-2012 kende een aantal ontwikkelingen en activiteiten die van betekenis was voor de interne kwaliteitszorg van de NVAO. Er is gewerkt aan de streefdoelen op het gebied van "Leiderschap, strategie en beleid" en de daaronder liggende primaire en secundaire taakgebieden. Parallel zijn interne discussiedagen georganiseerd over de beleidsstrategie, de kwaliteitscultuur en het identificeren van knelpunten en kansen. Daarnaast is gestart met het verbeteren van de besluiten en adviesrapporten. De interne draaiboeken focussen nu op de inhoudelijke ondersteuning van de behandelaar.

De opmaak van besluiten en de administratieve informatie in het besluit is vereenvoudigd en de samenvatting van het adviesrapport is in het besluit opgenomen. De kwaliteit van de accreditatierapporten is verbeterd door de nieuwe eisen aan de rapportage en de training van secretarissen. Tevens zijn de sjablonen verbeterd en is vorig jaar al gekeken naar de adviesrapporten voor de instellingstoets kwaliteitszorg. Het verbeteren van de kwaliteit van adviesrapporten voor nieuwe opleidingen blijft een aandachtspunt.

In 2012 is een zelfevaluatie rapport ontwikkeld voor de externe review van de NVAO door de internationale auditcommissie van de ENQA, zie ook hoofdstuk 1. In het zelfevaluatie rapport zijn de sterktes van de NVAO opgenomen: de NVAO is een gerespecteerde organisatie, flexibel en proactief en bijzonder samenwerkingsgericht. Het rapport benoemde ook aandachtspunten: de administratieve last van het accreditatiestelsel dient te worden beperkt; de consistentie van beoordeling en besluitvorming verdient aandacht, evenals de deadlines en op het gebied van de systeem brede analyses kan een verbeteringslag worden gemaakt. Tenslotte kan de NVAO als binationale organisatie haar betekenis optimaliseren voor de beoogde, sterke samenwerking in het hoger onderwijs tussen Nederland en Vlaanderen.

Organisatie

Communicatie

De zichtbaarheid van de NVAO in het Nederlands en Vlaams hoger onderwijs is versterkt dankzij de maatschappelijk

ervaren noodzaak tot kwaliteitsverbetering in het Nederlandse hoger onderwijs en eigen initiatieven, zoals diverse nieuwsberichten, voorlichtingsrondes, congressen en bijeenkomsten in Nederland en Vlaanderen, het verstrekken van persoonlijke toelichting en (online) feedbackrondes. Vanuit de NVAO stond het afgelopen jaar berichtgeving centraal over de afgeronde besluitvorming, de bestuurswijzigingen, de ontwikkeling van het nieuwe Vlaamse accreditatiestelsel, de voortgang van diverse (internationale) projecten, het nieuwe samenwerkingsprotocol met de Nederlandse Inspectie van het Onderwijs en de externe review van de NVAO.

In 2012 is de communicatie rond internationale activiteiten verbeterd. Verschillende beleidsmedewerkers werden intensief betrokken bij internationale projecten en via intranet is regelmatig gerapporteerd over lopende zaken. De Engelstalige informatie op de NVAO website is geactualiseerd. De jaarlijkse seminars over internationalisering werden goed bezocht door Nederlandse en Vlaamse vertegenwoordigers van hogeronderwijsinstellingen en koepelorganisaties. Bestuursleden en internationale beleidsmedewerkers waren het afgelopen jaar actief aanwezig op tal van buitenlandse fora.

De NVAO publiceert haar besluiten en de bijbehorende visitatierapporten, c.q. paneladviezen over de door haar beoordeelde opleidingen in de databank op de website www.nvao.net. De NVAO-databank wisselt gegevens van geaccrediteerde opleidingen uit met de databanken van het Vlaamse Hogeronderwijsregister (www.hogeronderwijs.be) en het Europese Crossroads (www.crossroads.eu).

Automatisering

De NVAO heeft in 2012 het interne IT-systeem vervangen na een gebruiksperiode van tien jaar. Het nieuwe systeem richt zich op het bedrijfsproces hetgeen de efficiënte behandeling van aanvragen vergroot. Daarnaast is gestart met het vernieuwen van overige IT-structuren, waaronder een databank en de gegevensbeheer van panelleden en relaties. De databank moet tevens een goede basis leggen voor een toegankelijke en op de verschillende doelgroepen toegespitste externe communicatie en accreditatiegegevens. In het verslagjaar zijn tevens de servers vernieuwd en is na een gebruiksperiode van vijf jaar de hardware vervangen. Tot slot is het IT-team herschikt en (tijdelijk) uitgebreid en werd naast een IT-stuurgroep een gebruikersgroep opgericht.

Personeel

Naar aanleiding van de resultaten van een eerste medewerker tevredenheidsonderzoek zijn in 2012 de arbeidsomstandigheden verbeterd op basis van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Tevens is een integriteitsbeleid ontwikkeld. In de beoordelingssystematiek zijn de functie- en competentieprofielen van staf en ondersteuning opnieuw geformuleerd om de kwaliteit beoordelen te verbeteren. Voor het verbeteren van de kwaliteit van het functionerings- en beoordelingsproces zijn in 2012 de functie- en competentieprofielen voor de staf- en ondersteuningsfuncties opnieuw geformuleerd, in vervolg op die van de beleidsmedewerkers.

In 2012 zijn twee beleidsmedewerker (Nederlands/Vlaams) aangeworven. Tevens zijn vacatures vervuld voor het hoofd financiën, de afdeling Internationalisering en de ontwikkeling van systeem brede analyses. Het afgelopen jaar is gebruik gemaakt van twee externe adviseurs op het gebied van automatisering en organisatie/communicatie en een kleine groep vaste inhuur-/oproepkrachten voor bedrijfsvoering, catering/logistiek en IT.

**Tabel NVAO fte's per functie, per 31 december
(exclusief bestuur en inhuur)**

Functie	fte in dienst 2012	fte detachering 2012	totaal 2012	fte in dienst 2011	fte detachering 2011	totaal 2011
> Directie	-	1	1	-	1	1
> Bedrijfsvoering	2,7	-	2,7	2,5	-	2,5
> Communicatie	2	-	2	2	0,5	2,5
> Jurist	0,8	-	0,8	0,8	-	0,8
> Beleids-medewerkers	20,5	3	23,5	18,4	4,8	23,2
> Beleids-medewerkers Internationaal	4	-	4	4	-	4
> Ondersteuning	10	-	10	10	-	10
> ICT	2	-	2	2	-	2
> Catering en logistiek	2	-	2	2	-	2
Totaal	44	4	48	41,7	6,3	48,0

Tabel CDHO fte's per functie, per 31 december

Functie	fte in dienst 2012	fte detachering 2012	totaal 2012	fte in dienst 2011	fte detachering 2011	totaal 2011
> CDHO	3,75	-	3,75	3,75	1	4,75
Totaal	3,75	-	3,75	3,75	1	4,75

Financiën

De NVAO heeft over het jaar 2012 een positief resultaat behaald van € 178.000 (2011: winst € 152.000). Het positief resultaat wordt voor € 165.000 toegerekend aan Vlaanderen en voor € 13.000 aan Nederland. Het is in belangrijke mate te verklaren door het groot aantal projecten dat in 2012 werd gerealiseerd, waarbij beroep kon worden gedaan op inzet van eigen medewerkers. Daardoor is de voor deze projecten voorziene bestemde reserve maar beperkt aangewend. Daarnaast werd er voor 2012 vanuit Vlaanderen een budget toegekend van € 193.000 voor HBO5 maar zijn de ermee gepaard gaande activiteiten deels doorgeschoven naar 2013. Om deze activiteiten in 2013 uit te voeren wordt een bestemde reserve aangelegd.

Na verwerking van het resultaat komt het vermogen van de NVAO uit op € 1.694.000 (2011: € 1.597.000). De solvabiliteit komt daarmee op 40,8% (2011: 43,9%).

Voor 2013 wordt een beperkte winst verwacht. Qua activiteiten zullen in 2013 de instellingstoetsen een belangrijke impact hebben op de exploitatie van de NVAO. Deze impact vertaalt zich in extra opbrengsten (bijdragen instellingen) en extra kosten (inzet panel). De verwachting is dat een resultaat-neutraal uitgevoerd kan worden. Langs Vlaamse zijde zal in 2012 het nieuwe stelsel voorbereid worden en ook HBO5 wordt verder in de stijgers gezet. De middelen zijn voor deze activiteiten in de begroting 2013 opgenomen. Een samenvatting van de begroting 2013 is onder de overige gegevens in dit rapport opgenomen.

Marktrisico of prijsrisico

De NVAO heeft geen financiële instrumenten waarover een bijzonder marktrisico of prijsrisico wordt gelopen.

Kredietrisico

De afnemers van de NVAO zijn voornamelijk onderwijsinstellingen in het hoger en wetenschappelijk onderwijs. De NVAO schat de kans laag in dat haar afnemers niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Om die reden heeft de NVAO geen maatregelen genomen om dit risico te verlagen.

Liquiditeitsrisico

Onder normale omstandigheden verwacht de NVAO in 2013 geen bijzonderheden rond de liquiditeitspositie. Voor alle wettelijk taken geldt dat de instellingen de tarieven betalen voorafgaand of in de aanvangsfase van een beoordeling.

Kasstroomrisico

De NVAO beschikt niet over financiële instrumenten waarover onzekerheid bestaat over toekomstige kasstromen.

Begroting 2013

x € 1.000	begr. 2013	NL	VL	begr. 2012	verschil 2012- 2013
Bedrijfsopbrengsten					
> Netto subsidies/ dotaties	5.706	3.309	2.397	5.727	(21)
> Inkomsten uit toetsing en accreditatie	2.621	2.331	290	2.945	(324)
> Inkomsten uit extra wettelijke taken	245	-	245	315	(70)
> Inkomsten projecten	-	-	-	-	-
> Inkomsten hosting	142	130	12	150	(8)
> Overige inkomsten	120	114	6	115	5
	8.834	5.884	2.950	9.252	(418)
Bedrijfslasten					
> Lonen en salarissen	3.592	2.414	1.178	3.383	209
> Sociale lasten	695	477	218	769	(74)
> Afschrijvingskosten	272	163	109	203	69
> Algemene werkingskosten	2.202	1.178	1.023	2.140	62
> Inzet deskundigen	1.741	1.516	225	2.296	(555)
> Externe kosten aanvullende taken	122	-	122	126	(4)
> Externe kosten projecten	-	-	-	30	(30)
> Onvoorzien	132	88	44	136	(4)
	8.756	5.837	2.919	9.083	(328)
Bedrijfsresultaat					
> Rentebaten en -lasten	30	18	12	44	(14)
Resultaat	108	65	43	213	(105)

Hoofdstuk 6

Samengevatte jaarrekening

De in dit hoofdstuk opgenomen balans en staat van baten en lasten, en de toelichting daarop zijn ontleend aan de jaarrekening 2012. De jaarrekening 2012 kan worden opgevraagd bij de NVAO

6.1 / Balans

Balans per 31 december 2012 (na resultaatbestemming)

x € 1.000	31-12-2012	31-12-2011
ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
> Kosten van onderzoek en ontwikkeling	261	226
	261	226
Materiële vaste activa		
> Andere vaste bedrijfsmiddelen	351	386
	351	386
Vlottende activa		
> Vorderingen	470	824
> Liquide middelen	3.065	2.199
	3.535	3.023
Totaal activa	4.147	3.635
PASSIVA		
Eigen vermogen		
> Onbestemde reserve	247	280
> Bestemde reserve	1.186	1.091
> Wettelijke reserve	261	226
	1.694	1.597
Voorzieningen		
> Overige	115	126
	115	126
Kortlopende schulden		
> Crediteuren	338	293
> Belastingen en premies sociale verzekeringen	220	151
> Overige schulden	304	240
> Overlopende passiva	1.476	1.228
	2.338	1.912
Totaal passiva	4.147	3.635

6.2 / Staat van baten en lasten over 2012

x € 1.000	real. 2012	NL 2012	VL 2012	begr. 2012	real. 2011
Bedrijfsopbrengsten					
> Subsidies	6.001	3.464	2.537	5.727	5.857
> Inkomsten uit toetsing en accreditatie	1.181	1.058	123	2.945	1.009
> Overige opbrengsten	1.479	1.232	247	580	849
Som bedrijfsopbrengsten	8.661	5.754	2.907	9.252	7.715
Bedrijfskosten					
> Lonen en salarissen	3.448	2.295	1.153	3.383	3.526
> Sociale lasten	738	554	184	769	706
> Afschrijvingskosten	196	118	78	203	182
> Overige bedrijfskosten	4.139	2.797	1.342	4.728	3.177
Som der bedrijfslasten	8.521	5.764	2.757	9.083	7.591
Bedrijfsresultaat	140	-10	150	169	124
> Financiële baten en lasten	38	23	15	44	28
Resultaat	178	13	165	213	152

6.3 / Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De NVAO is een internationaal verdragsrechtelijke instantie met rechtspersoonlijkheid naar publiek Nederlands recht, overeenkomstig het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs van 3 september 2003. De NVAO is opgericht per 1 februari 2005 en is gevestigd te Den Haag.

Via een wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (versterking besturing) is de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, onverminderd het Accreditatieverdrag en het daarop gebaseerde Beheersreglement, op de NVAO van toepassing.

Grondslagen voor de waardering van balans en resultaatbepaling

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn

overeenkomstig de gecontroleerde jaarrekening. Deze grondslagen zijn gebaseerd op Titel 9 Boek 2 BW.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de NVAO zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor rechtmatigheid

De NVAO is op basis van de Kaderwet ZBO verantwoordelijk van de rechtmatige besteding van middelen. Voor de NVAO betekent een rechtmatige besteding dat de uitgaven in

overeenstemming zijn met de bepalingen opgenomen in het controleprotocol (versie 5).

6.4 / Toelichting op de staat van baten en lasten

Bedrijfsopbrengsten

Subsidies

De specificatie van deze post is als volgt:

x € 1.000	realisatie 2012	begroting 2012	realisatie 2011
> Nederland	3.464	3.395	3.451
> Vlaanderen	2.537	2.332	2.406
	6.001	5.727	5.857

De subsidies hebben betrekking op door de Vlaamse en Nederlandse overheid toegewezen wettelijke taken en kennen een structureel karakter.

De inkomsten uit subsidie stijgen ten opzichte van het jaar 2011 met € 144.000 (+2,5%). Dit wordt deels veroorzaakt door indexering en deels door een extra Vlaamse subsidiebijdrage van € 193.000 voor HBO5 en validering domein specifieke leerresultaten. Deze bijdrage was hier niet begroot.

Inkomsten uit toetsing en accreditatie

De specificatie van deze post is als volgt:

x € 1.000	realisatie 2012	begroting 2012	realisatie 2011
> Nederland	1.058	2.355	790
> Vlaanderen	123	590	219
	1.181	2.945	1.009

De inkomsten uit toetsing en accreditatie zijn € 1.764.000 lager dan begroot.

Dit verschil wordt voor €300.000 veroorzaakt door het uitstel van de Vlaamse instellingstoetsen, die wel in 2012 begroot waren. Verder waren er voor € 145.000 minder Vlaamse

aanvragen toets nieuwe opleidingen dan begroot.

De Nederlandse instellingstoetsen zijn later gestart dan gepland. Ook zijn er minder aanvragen Toets nieuwe opleidingen ingediend en behandeld dan begroot. Hierdoor zijn in 2012 aan €1.208.000 minder toetsen uitgevoerd dan begroot. Daarnaast zijn in Nederland en Vlaanderen minder accreditatieaanvragen in behandeling genomen dan gepland.

Ten opzichte van de realisatie in 2011 stijgen de inkomsten uit toetsing en accreditatie met € 172.000 (+17%). De opbrengsten met betrekking tot de dossiers die op balansdatum nog onderhanden waren, zijn verantwoord in het jaar voor zover daar geleverde prestaties tegenover stonden. Voor zover dat niet het geval was zijn de vooruitontvangen bedragen gepresenteerd onder de kortlopende schulden als vooruitontvangen bijdragen instellingen.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten zijn als volgt opgebouwd:

x € 1.000	real. 2012	NL 2012	VL 2012	begr. 2012	real. 2011
> Congressen	3	3	-	-	25
> Extra taak: HBO5 / Validering	-	-	-	315	36
> Extra taak: Associate Degrees	137	137	-	-	4
> Extra taak: Pilot ondernemendheid	146	111	35	-	24
> Extra taak: Inholand hervisitatie	177	177	-	-	-
> Extra taak: BK intensief & kleinschalig	23	23	-	-	-
> Extra taak: Cequlnt	5	3	2	-	-
> Extra taak: JOQAR	94	56	38	-	33
> Extra taak: E-Train	163	98	65	-	62
> Extra taak: HSV review	28	17	11	-	-
> Extra taak: Armenië	126	76	50	-	-
> Beoordelingen Antillen	222	222	-	-	-
> Extra taken: Overige internationaal	10	6	4	-	92
> Extra taken: Overig nationaal	76	55	21	-	296
> Extra taak: hosting CDHO	105	105	-	105	102
> Doorbelaste kosten	163	143	20	160	175
Stand per 31 december	1.479	1.232	247	580	849

De overige opbrengsten betreffen opbrengsten die samenhangen met toegangsgelden voor georganiseerde congressen en de ontvangen bijdragen van o.a. het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Vlaamse ministerie voor extra taken.

Deze betreffen in 2012 de taken Associate Degrees, Pilot bijzonder kenmerk 'ondernemendheid', bijzonder kenmerk 'intensief & kleinschalig onderwijs' en diverse onderzoeken in het Hoger onderwijs. De subsidie voor HBO5 en validering domein specifieke leerresultaten is geïntegreerd in de globale Vlaamse overheidssubsidie en niet als een inkomst in het kader van een extra taak gepresenteerd. Het project 'Inholland hervisitatie' betreft visitaties van als zorgelijk bestempelde opleidingen bij Inholland. Daarnaast voert de NVAO projecten uit gefinancierd door de Europese Unie en de Wereldbank (JOQAR, Cequlnt, Armenië en E-TRAIN). De overige internationale taken omvatten onder meer de toetsingen uitgevoerd voor de instellingen op de (Nederlandse) Antillen en het secretariaat van een ENQA review van de Zweedse Accreditatieorganisatie. De doorbelaste kosten omvatten onder meer een secretariatsvergoeding voor de inzet bij INQAAHE en ECA en de detachering van een NVAO medewerker naar een Vlaamse instelling.

Bedrijfskosten

Lonen en salarissen

Dit betreft de lonen en salarissen van bestuursleden en medewerkers. Onder de lonen en salarissen worden begrepen de bruto beloning alsmede de kosten voor pensioenvoorzieningen.

Gemiddeld waren over het boekjaar 53 mensen werkzaam bij de NVAO, evenveel als in 2011 (2011: 53). Ultimo 2012 zijn de mensen binnen de NVAO organisatie als volgt verdeeld:

	2012	2011
> Beleidsmedewerkers	24	25
> Internationalisering	4	4
> Ondersteuning	14	14
> Bedrijfsvoering	3	2
> Staf	3	3
> Bestuur en directie	5	5
Totaal aantal mensen in fte	53	53

De afname bij de beleidsmedewerkers wordt veroorzaakt door het natuurlijk verloop van het personeel. De toename van bedrijfsvoering betreft de uitbreiding van capaciteit op de financiële afdeling.

De specificatie van de lonen en salarissen is als volgt:

x € 1.000	real. 2012	NL 2012	VL 2012	begr. 2012	real. 2011
> Brutolonen	2.925	2.184	741	2.880	2.851
> Vacatiegelden	39	39	-	43	46
> Overige personeelskosten	484	72	412	460	629
Totaal lonen en salarissen	3.448	2.295	1.153	3.383	3.526

In de post brutolonen is € 36.000 ontvangen ziekengeld verantwoord. Onder de overige personeelskosten zijn opgenomen de kosten van detachering van Vlaamse en Nederlandse medewerkers en één bestuurslid.

Lonen en vacatiegelden bestuurders

De lonen en vacatiegelden van de bestuurders worden conform het verdrag, door respectievelijk de Nederlandse en Vlaamse bevoegde ministers, vastgesteld.

De loonkosten van de bestuurders en de vacatiegelden bedroegen in 2012 totaal € 649.000 (€ 204.000 Vlaanderen en € 445.000 Nederland). Onder de loonkosten bestuurders worden begrepen de brutobeloning, kosten van detachering alsmede de kosten voor pensioenvoorzieningen en sociale lasten.

De Vlaamse niet voltijdse leden van het Algemeen bestuur ontvangen geen bezoldiging voor hun bestuursactiviteiten, enkel een onkostenvergoeding voor reis- en verblijfskosten, conform het Vlaamse ministerieel besluit d.d. 5 mei 2004. De Nederlandse leden van het Algemeen bestuur ontvangen vacatiegelden.

De vaststelling van de beloningsstructuur voor de Nederlandse bestuurders vindt plaats via besluitvorming door de minister van OCW en voor de Vlaamse bestuurders conform het Vlaamse ministerieel besluit d.d. 5 mei 2004.

Sociale lasten

De specificatie van de sociale lasten is als volgt:

x € 1.000	real. 2012	NL 2012	VL 2012	begr. 2012	real. 2011
> Uitvoeringsinstelling	136	103	33	769	150
> Pensioenpremies	440	331	109	-	398
> Overige sociale lasten	162	120	42	-	158
Totaal sociale lasten	738	554	184	769	706

Als onderdeel van de sociale lasten zijn onder de post "Uitvoeringsinstelling" opgenomen de kosten voor ondermeer de wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de begroting is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende elementen van de post sociale lasten. Om die reden wijken gerealiseerde bedragen in belangrijke mate af van de begroting. Onder de Overige sociale lasten zijn de kosten ZW verzekeringen opgenomen van € 148.000, alsook de dotatie aan de voorziening voor aanspraken op uitkeringen volgens de werkloosheidswet van € 9.000.

Sociale lasten bestuurders

De sociale lasten zijn inclusief de sociale lasten van de Nederlandse en Vlaamse bestuurders.

Overige bedrijfskosten

De specificatie hiervan is als volgt:

x € 1.000	real. 2012	NL 2012	VL 2012	begr. 2012	real. 2011
> Huisvestingskosten	690	468	222	686	665
> Personele exploitatiekosten	786	269	517	817	784
> Kosten communicatie	137	99	38	150	166
> Inhuur deskundigen	1.815	1.539	276	2.452	1.020
> Inhuur externen	362	207	155	109	235
> Overige kosten	348	214	134	378	307
> Onvoorzien	1	1	-	136	-
Totaal overige bedrijfskosten	4.139	2.797	1.342	4.728	3.177

Huisvesting

Dit betreft de kosten verbonden aan het gebruik van de panden Parkstraat. De huisvestingskosten zijn hoger dan voorgaand jaar als gevolg met name kleine reparaties en aanschaffingen onder de overige huisvestingskosten.

Personele exploitatiekosten

De personele exploitatiekosten betreffen onder meer de kosten voor dienstreizen, de onkostenvergoedingen en huisvestingskosten voor Vlaamse medewerkers. De gepresenteerde kosten betreffen enkel de reis- en verblijfkosten voor wettelijke basistaken en algemene bedrijfsvoering.

Kosten communicatie

Dit betreft de kosten van bijeenkomsten voor de Pilot bijzonder kenmerk ondernemenheid, symposia voor hoger onderwijsinstellingen Vlaanderen en internationale symposia, het onderhoud van diverse Nederlandse en internationale websites waar de NVAO zorg voor draagt en het drukwerk (zowel reguliere correspondentie- en kantoomateriaal als de rapportages Research Master Review 2011, het zelfevaluatie-rapport 2012, de Strategie 2012-2016, het jaarverslag 2012 en de rapporten voor de instellingstoets kwaliteitszorg).

Inhuur deskundigen

Ten behoeve van de toetsing van onderzoeksmasters, de toets nieuwe opleidingen en de instellingstoetsen zijn door de NVAO deskundigen ingeschakeld. De kosten hiervan zijn onder deze post gerangschikt. In 2012 zijn deze kosten € 600.000 lager dan begroot, omdat er minder aanvragen zijn uitgevoerd dan begroot. Daarnaast worden onder deze post gepresenteerd de kosten voor deskundigen voor diverse nationale en internationale projecten.

Inhuur externen

Dit betreft de kosten van de inhuur van externen, zoals bijvoorbeeld voor juridische adviseurs, administratieve dienstverlening en uitbesteding salarisadministratie e.d. De overschrijding in 2012 ten opzichte van de begroting wordt onder meer verklaard door de inzet van een externe werkplekbeheerder en een adviseur voor de ontwikkeling van een nieuwe databank en communicatieportaal. Dit project zal in 2013 doorlopen. Daarnaast is de inzet van externen op de financiële administratie hoger dan begroot. Voor deze kosten was in de jaarrekening 2011 een bestemde reserve voorzien. Daarnaast was voor een aantal belastingdossiers in 2012 externe advisering noodzakelijk.

Overige kosten

Dit betreft de kosten van automatisering, notaris, accountant, verzekeringen, infotheek, porti, kantoorkosten, lidmaatschappen, contributies en de bezwarencommissie.

6.5 / Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Bijgesloten samengevatte jaarrekening 2012 met bijbehorende toelichtingen, is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening over 2012 van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 21 juni 2013. Desbetreffende jaarrekening en deze samenvatting daarvan bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 21 juni 2013.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor Jaarverslaggeving. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in paragraaf 6.3 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' van de toelichting.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening over 2012 van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven paragraaf 6.3 'Grondslagen van waardering en resultaatbepaling' van de toelichting.

Den Haag, 21 juni 2013

KPMG Accountants N.V.
W.A. Touw RA

Hoofdstuk 7

Bijlage

Lijst van begrippen en afkortingen

AKOV	Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming
ANQA	National Center for Professional Education Quality Assurance
ARQATA	Armenia Quality Assurance Technical Assistance
CeQuInt	Certificate for the Quality of Internationalisation
CDHO	Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ECA	European Consortium for Accreditation in higher education
ECTS	European Creditpoint Transfer System
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EFQM	European Foundation for Quality Management
ENIC	European National Information Centre
EQAR	European Quality Assurance Register
ESG	European Standards and Guidelines
EUA	European University Association
Evaluatiebureau	Zelfstandig bureau voor uitvoeren visitatie
Evaluatieorgaan	VLIR, VLHORA
GPIIP	Good Practices in Internationalisation Platform
HOR	Hogeronderwijsregister
Inspectie	Inspectie van het Onderwijs
INQAAHE	International Network for Quality Assurance Agencies in HO
ISO	Interstedelijk Studenten Overleg
JOQAR	Quality Assurance and Recognition of degrees awarded
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
LSVb	Landelijke Studenten Vakbond
NARIC	National Academic Recognition Information Centre
NRTO	Nederlandse Raad voor Training en Opleiding
NUFFIC	Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VH	Vereniging Hogescholen
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VLUHR	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
VSK	Vlaamse Scholierenkoepel
VSNU	Vereniging van Universiteiten
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

Colofon

NVAO Jaarverslag 2012
© Juni 2013

Tekst NVAO
Vormgeving Smidswater
Drukwerk Albani drukkers

NVAO
Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

Parkstraat 28 / 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 / 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
F +31 (0)70 312 23 01
info@nvao.net
www.nvao.net

NVAO

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

Parkstraat 28 / 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 / 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00

F +31 (0)70 312 23 01

E info@nvao.net

www.nvao.net

